

«Αναλυτικό Σχέδιο Δράσης για τη Μακροχρόνια Φροντίδα»

στο πλαίσιο του Υποέργου 3

της Πράξης «Θεσμική και επιχειρησιακή ενίσχυση του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας στον τομέα πρόνοιας και κοινωνικής ένταξης για την περίοδο 2021-2027»

MIS 6010500

Σύνοψη βασικών σημείων Έργου

Φεβρουάριος 2026

Προοίμιο

Το παρόν έργο υλοποιήθηκε με αντικείμενο την εκπόνηση Αναλυτικού Σχεδίου Δράσης για τη Μακροχρόνια Φροντίδα, με Αναθέτουσα Αρχή την Ειδική Υπηρεσία Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, στο πλαίσιο συγχρηματοδότησης από πόρους του ΕΣΠΑ 2021–2027. Στόχος του έργου ήταν η υποστήριξη της μετάβασης από το στρατηγικό επίπεδο πολιτικής στον επιχειρησιακό σχεδιασμό, μέσω διαδοχικών και αλληλένδετων σταδίων που κάλυψαν την αποτύπωση και ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, τη διερεύνηση αναγκών και προτεραιοτήτων, τη χαρτογράφηση καλών πρακτικών, τη διαβούλευση και ιεράρχηση των παρεμβάσεων, καθώς και την επιχειρησιακή εξειδίκευση επιλεγμένων δράσεων με σκοπό την ωρίμανσή τους για εφαρμογή και χρηματοδότηση.

Σημειώνεται, ότι το παρόν έργο εκπονήθηκε στο πλαίσιο:

1. παρακολούθησης του αναγκαίου όρου **4.6 Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη αποστολή και της επικείμενης αποστολής στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή του «ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ στον τομέα της Μακροχρόνιας Φροντίδας»**, σύμφωνα με την από 26.04.2023 σχετική επιτολή των συναρμόδιων ΓΓ & ΓΓ ΕΣΠΑ προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
2. της σύστασης του Συμβουλίου Council Recommendation of 8 December 2022 on access to affordable high-quality long-term care (2022/C 476/01) [EUR-Lex - 32022H1215\(01\) - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Το έργο περιελάμβανε 5 Παραδοτέα:

1. Έκθεση Αναγνώρισης Τομέων Δράσης Προτεραιότητας για τη Μακροχρόνια Φροντίδα (Παραδοτέο 1)
2. Έκθεση Καλών Πρακτικών από την Ελλάδα και το Εξωτερικό (Παραδοτέο 2)
3. Υποστήριξη Δημόσιου Διαλόγου και Ιεράρχηση Δράσεων για τη Μακροχρόνια Φροντίδα (Παραδοτέο 3)
4. Αναλυτική Περιγραφή των Προτεινόμενων Δράσεων (Παραδοτέο 4)
5. Δελτία Εξειδίκευσης Δράσεων Προτεραιότητας (Παραδοτέο 5)

Σημειώνεται ότι η **συμβολή του Υπουργείου Υγείας** στην υλοποίηση του έργου και στη διαμόρφωση του τελικού Σχεδίου Δράσης για τη Μακροχρόνια Φροντίδα υπήρξε σημαντική. Στο πλαίσιο αυτό, το Υπουργείο προέβη στην επικαιροποίηση στοιχείων που αφορούν στις δομές και τις συναφείς υπηρεσίες που παρέχει στον τομέα της μακροχρόνιας φροντίδας (π.χ. κείμενο «*Συμβολή του Υπουργείου Υγείας στη διαμόρφωση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης στον τομέα της ΜΦ. Δέσμη Ιδεών και Προτάσεων για τη Μεταρρύθμιση της ΜΦ (Υγείας) στην Ελλάδα*», πρόταση ως προς την μεθοδολογία εργασίας η οποία προκύπτει από τη συνεργασία του ΠΟΥ με το Υπουργείο Υγείας για το έργο «*State of LTC Greece*», σχόλια επί του σχετικού Παραδοτέου του έργου 6/2025), ενώ παράλληλα διέθεσε τα αποτελέσματα πρόσφατης έρευνας που υλοποίησε σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο (Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Υγείας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής – ΕΛΚΕ, «*Αποτύπωση Υφιστάμενης Κατάστασης και Χαρτογράφηση Αναγκών σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο*», Αθήνα, 2022).

Επιπλέον, το Υπουργείο Υγείας διέθεσε τεκμηριωμένα σχόλια επί των επιμέρους αποτελεσμάτων του έργου και των τελικών προτεινόμενων Δράσεων. Τα αρμόδια στελέχη του Υπουργείου βρίσκονταν σε ετοιμότητα για συνεργασία και υποστήριξη του συμβούλου καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας κατάρτισης του Σχεδίου Δράσης (π.χ. τεχνική συνάντηση μέσω διαδικτύου 18/6/2025). Τέλος, σημειώνεται ότι το Υπουργείο Υγείας συμμετείχε ενεργά στο παράλληλο έργο του ΟΟΣΑ «*Long-term care reform in Greece*», διετούς διάρκειας (2024–2026), τα

πορίσματα και τα συμπεράσματα του οποίου ελήφθησαν υπόψη και αξιοποιήθηκαν ουσιαστικά κατά τη σύνταξη του Σχεδίου Δράσης για τη μακροχρόνια φροντίδα.

Έκθεση Αναγνώρισης Τομέων Δράσης Προτεραιότητας για τη Μακροχρόνια Φροντίδα (Παραδοτέο 1)

Η Έκθεση Αναγνώρισης Τομέων Δράσης Προτεραιότητας για τη Μακροχρόνια Φροντίδα (Παραδοτέο 1) αποτέλεσε το πρώτο παραδοτέο του έργου «Αναλυτικό Σχέδιο Δράσης για τη Μακροχρόνια Φροντίδα» του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας και σηματοδότησε το αρχικό στάδιο τεκμηρίωσης για τον σχεδιασμό της εθνικής πολιτικής στον τομέα της Μακροχρόνιας Φροντίδας.

Ο ρόλος της Έκθεσης ήταν να επικαιροποιήσει την υφιστάμενη κατάσταση και να αναγνωρίσει και να επαληθεύσει τις ανάγκες της Μακροχρόνιας Φροντίδας πρόνοιας και υγείας στην Ελλάδα, όπως αυτές έχουν καταγραφεί στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για τη Μακροχρόνια Φροντίδα (2024), προκειμένου να αποτελέσουν τη βάση για τη διαμόρφωση του Σχεδίου Δράσης στην επόμενη φάση του έργου.

Για τον σκοπό αυτό πραγματοποιήθηκε επικυρωμένη αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης στον τομέα της Μακροχρόνιας Φροντίδας πρόνοιας και υγείας, βασισμένη στην επανεξέταση του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου και στην ενσωμάτωση πρόσφατων εθνικών και ευρωπαϊκών δεδομένων. Δεδομένου ότι το Στρατηγικό Πλαίσιο είχε οριστικοποιηθεί μόλις το 2024, η ανάλυση επιβεβαίωσε ότι η συνολική εικόνα του τομέα παραμένει σε γενικές γραμμές αμετάβλητη, με μικρές μόνο διαφοροποιήσεις σε επιμέρους δείκτες.

Η αποτύπωση κάλυψε το σύνολο του συστήματος Μακροχρόνιας Φροντίδας, συμπεριλαμβανομένων:

- της Μακροχρόνιας Φροντίδας Πρόνοιας,
- της Μακροχρόνιας Φροντίδας Υγείας,
- των δομών, υπηρεσιών και φορέων,
- της χρηματοδότησης και των δημόσιων και ιδιωτικών δαπανών,
- της άτυπης φροντίδας,
- του ανθρώπινου δυναμικού,
- των περιφερειακών ανισοτήτων,
- της συμμετοχής της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας,
- και της έμφυλης διάστασης της φροντίδας.

Η ανάλυση επιβεβαίωσε ότι η Ελλάδα εισέρχεται σε περίοδο ραγδαίας αύξησης της ζήτησης για Μακροχρόνια Φροντίδα, λόγω της γήρανσης του πληθυσμού και της αύξησης των ατόμων με χρόνια νοσήματα και αναπηρίες. Ταυτόχρονα, το υφιστάμενο σύστημα χαρακτηρίζεται από χαμηλή διαθεσιμότητα επίσημων υπηρεσιών, περιορισμένο αριθμό δομών και κλινών, χαμηλή δημόσια δαπάνη σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση και μεγάλη εξάρτηση από ιδιωτικές πληρωμές και οικογενειακούς πόρους.

Ιδιαίτερα κρίσιμη διαπίστωση είναι ότι το σύστημα βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην άτυπη οικογενειακή φροντίδα, η οποία παρέχεται κυρίως από γυναίκες, χωρίς επαρκή εκπαίδευση, κοινωνική ασφάλιση ή οικονομική στήριξη, γεγονός που δημιουργεί σοβαρές κοινωνικές, εργασιακές και έμφυλες ανισότητες.

Παράλληλα, καταγράφονται σοβαρά κενά πρόσβασης και ποιότητας, γεωγραφικές ανισότητες, έλλειψη επαρκούς ανθρώπινου δυναμικού (ιδίως νοσηλευτικού προσωπικού), παλαιότητα υποδομών, περιορισμένη διαλειτουργικότητα μεταξύ υγείας και πρόνοιας, καθώς και θεσμική πολυδιάσπαση και ασθενής διακυβέρνηση του τομέα.

Η ανάλυση SWOT της Έκθεσης επιβεβαιώνει ότι, παρά τη θεσμική δέσμευση της χώρας να ευθυγραμμιστεί με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τη Μακροχρόνια Φροντίδα, το σύστημα εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από υποχρηματοδότηση, κατακερματισμό, παραοικονομία και ανεπαρκή μηχανισμό συντονισμού και ελέγχου ποιότητας.

Με βάση την επικαιροποιημένη εικόνα της υφιστάμενης κατάστασης και την αναγνώριση – επαλήθευση των αναγκών, η Έκθεση Αναγνώρισης Τομέων Δράσης Προτεραιότητας για τη Μακροχρόνια Φροντίδα προσδιορίζει τους βασικούς τομείς στους οποίους είναι αναγκαία η ανάληψη δράσης πολιτικής, όπως αυτοί αποτυπώνονται στην αρχιτεκτονική της Εθνικής Στρατηγικής για τη Μακροχρόνια Φροντίδα:

- Διευκόλυνση της αυτόνομης διαβίωσης
- Ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης και της φροντίδας χωρίς αποκλεισμούς
- Επένδυση σε Προσωποποιημένη, Συνεχή, Ανθρωποκεντρική και Ποιοτική Μακροχρόνια Φροντίδα
- Ενίσχυση της Διακυβέρνησης του Τομέα της Μακροχρόνιας Φροντίδας

Οι τομείς αυτοί αντιστοιχούν στους Στρατηγικούς Άξονες της Εθνικής Στρατηγικής και συγκροτούν το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα επιλεγούν, θα ιεραρχηθούν και θα εξειδικευθούν οι παρεμβάσεις πολιτικής στην επόμενη φάση του έργου.

Συνολικά, η Έκθεση Αναγνώρισης Τομέων Δράσης Προτεραιότητας για τη Μακροχρόνια Φροντίδα παρέχει την επικυρωμένη, τεκμηριωμένη και ολοκληρωμένη εικόνα του τομέα στην Ελλάδα και διασφαλίζει ότι ο σχεδιασμός του Σχεδίου Δράσης θα βασιστεί σε πραγματικές ανάγκες, σε αξιόπιστα δεδομένα και σε σαφώς προσδιορισμένους τομείς πολιτικής παρέμβασης.

Έκθεση Καλών Πρακτικών από την Ελλάδα και το Εξωτερικό (Παραδοτέο 2)

Η Έκθεση Καλών Πρακτικών από την Ελλάδα και το Εξωτερικό (Παραδοτέο 2) αποτελεί το δεύτερο στάδιο στο οποίο η στρατηγική κατεύθυνση για τη Μακροχρόνια Φροντίδα συνδέεται με τη διεθνή και εγχώρια εμπειρία εφαρμοσμένων πολιτικών και υπηρεσιών στον τομέα της υγείας και της κοινωνικής φροντίδας.

Ο ρόλος της Έκθεσης είναι να συγκεντρώσει, να αξιολογήσει και να αναδείξει καλές πρακτικές από την Ελλάδα και το εξωτερικό, οι οποίες μπορούν να υποστηρίξουν την εξειδίκευση των παρεμβάσεων της Εθνικής Στρατηγικής για τη Μακροχρόνια Φροντίδα και του επικείμενου Σχεδίου Δράσης. Με τον τρόπο αυτό, η Έκθεση λειτουργεί ως γέφυρα μεταξύ των αναγκών και προτεραιοτήτων που έχουν ήδη επιβεβαιωθεί και των συγκεκριμένων εργαλείων πολιτικής και παροχής υπηρεσιών που μπορούν να τις αντιμετωπίσουν στην πράξη.

Η προσέγγιση που ακολουθήθηκε βασίστηκε σε δομημένη χαρτογράφηση και συγκριτική αξιολόγηση πρακτικών, με τη χρήση συστήματος πολυκριτηριακής αξιολόγησης που λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, τον κοινωνικό αντίκτυπο, την καινοτομία, τη βιωσιμότητα, τη δυνατότητα εφαρμογής στο ελληνικό περιβάλλον και τη συμβατότητα με την Εθνική και την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τη Μακροχρόνια Φροντίδα. Οι πρακτικές

επιλέχθηκαν έτσι ώστε να καλύπτουν διαφορετικές θεματικές περιοχές του τομέα και να επιτρέπουν τεκμηριωμένες συγκρίσεις.

Στο πλαίσιο αυτό, η Έκθεση αντλεί εμπειρία από διεθνείς εφαρμογές στον τομέα της μακροχρόνιας φροντίδας πρόνοιας και υγείας, όπως η Υποστήριξη άτυπων φροντιστών στην Ιταλία, η οποία συνδυάζει οικονομική ενίσχυση, άδειες φροντίδας και κατάρτιση, το Σύστημα Προώθησης της Αυτονομίας και Φροντίδας Εξαρτώμενων Ατόμων (SAAD) στην Ισπανία, που παρέχει ολοκληρωμένη αξιολόγηση αναγκών και συνδυασμό υπηρεσιών και παροχών, καθώς και το ολλανδικό μοντέλο *Buurtzorg*, το οποίο οργανώνει την κατ' οίκον και κοινοτική φροντίδα μέσω αυτοδιαχειριζόμενων διεπιστημονικών ομάδων στο πλαίσιο ενός ευρύτερου, πολυεπίπεδου συστήματος μακροχρόνιας φροντίδας. Παράλληλα, αναδεικνύονται ελληνικές εφαρμογές που συνδέουν την πρόνοια και την υγεία σε τοπικό και κοινοτικό επίπεδο, όπως το μοντέλο συμβίωσης στην κοινότητα για άτομα με και χωρίς αναπηρία, οι ψηφιακές πλατφόρμες για φροντίδα στο σπίτι, τα προγράμματα υποστήριξης ατόμων με άνοια και νόσο Alzheimer, οι υπηρεσίες τηλεφροντίδας και απομακρυσμένης υποστήριξης, η νοσηλεία και φροντίδα κατ' οίκον και τα ολοκληρωμένα τοπικά συστήματα παροχής υπηρεσιών μακροχρόνιας φροντίδας.

Οι επιλεγμένες πρακτικές οργανώνονται και αξιολογούνται σε άμεση σύνδεση με τους Στρατηγικούς Άξονες της Εθνικής Στρατηγικής για τη Μακροχρόνια Φροντίδα, ώστε να καταδεικνύεται με σαφήνεια ποιοι τύποι παρεμβάσεων μπορούν να υποστηρίξουν την αυτόνομη διαβίωση, την κοινωνική ένταξη, την ποιοτική και προσωποποιημένη φροντίδα και τη βελτίωση της διακυβέρνησης του τομέα.

Συνολικά, η Έκθεση Καλών Πρακτικών από την Ελλάδα και το Εξωτερικό παρέχει το συγκριτικό και τεκμηριωμένο υπόβαθρο πάνω στο οποίο θα επιλεγούν και θα διαμορφωθούν οι παρεμβάσεις του Σχεδίου Δράσης, διασφαλίζοντας ότι οι δράσεις που θα υλοποιηθούν θα βασίζονται σε αποδεδειγμένα αποτελεσματικά μοντέλα και θα είναι συμβατές με τις ανάγκες και τις δυνατότητες του ελληνικού συστήματος Μακροχρόνιας Φροντίδας.

Απολογιστική Έκθεση της Υποστήριξης Δημόσιου Διαλόγου (Παραδοτέο 3)

Η **Απολογιστική Έκθεση της Υποστήριξης του Δημόσιου Διαλόγου (Παραδοτέο 3)** αποτυπώνει τις απόψεις, τις προτεραιότητες και τις αξιολογήσεις των φορέων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της Μακροχρόνιας Φροντίδας, όπως αυτές καταγράφηκαν μέσω έρευνας πεδίου και Ομάδων Εστιασμένης Συζήτησης. Στην έρευνα συμμετείχαν **175 φορείς και επαγγελματίες** από όλο το φάσμα της υγείας και της κοινωνικής φροντίδας, προερχόμενοι από δημόσιες, ιδιωτικές και μη κερδοσκοπικές δομές, με ισχυρή εκπροσώπηση στελεχών διοίκησης αλλά και επαγγελματιών πρώτης γραμμής, στοιχείο που προσδίδει στα αποτελέσματα θεσμική και επιχειρησιακή εγκυρότητα.

Η σύνθεση του δείγματος περιλαμβάνει Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων, Κοινωνικές Δομές Πρόνοιας, Κέντρα Δημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας, Θεραπευτήρια Χρονίων Παθήσεων, Δήμους, ΜΚΟ, Αστικές μη Κερδοσκοπικές Εταιρείες και επιστημονικούς φορείς, αποτυπώνοντας ένα πολυεπίπεδο και διατομεακό οικοσύστημα παροχής υπηρεσιών Μακροχρόνιας Φροντίδας.

Ειδικότερα για τον τομέα υγείας, οι φορείς που ενεπλάκησαν στο δημόσιο διάλογο ήταν οι ακόλουθοι:

A. Φορείς που συμμετείχαν στη διαβούλευση μέσω δομημένου ερωτηματολογίου

- Σύλλογος σκελετικής υγείας Πεταλούδα
- Μονάδα φροντίδας ηλικιωμένων Πατσουρέας

- Σύλλογος οικογενειών και φίλων για την ψυχική υγεία Ημαθίας
- Ρόδι Φιλοθέη ΙΚΕ
- Α.Μ.Κ.Ε. «Με οδηγό το διαβήτη»
- Δήμος Βοΐου
- Σύμπλευση Γρεβενών ΙΚΕ
- ΜΦΗ Πολιτείο η Αγία Αννούσα
- Κλινική Καλυψώ Αλεξάνδρου Ντίνα
- Κ.Η.Φ.Η. Σερβίων
- Ίδρυμα περιθάλψεως χρονίως πασχόντων ο Άγιος Παντελεήμων – Άσυλο ανιάτων της Ιεράς Μητροπόλεως Μονεμβασίας και Σπάρτης
- Πανελλήνιος σύλλογος εργοθεραπευτών
- 2η ΔΥΠΕ Πειραιώς και Αιγαίου
- Πανελλήνιος σύλλογος φυσικοθεραπευτών
- Ελληνική εταιρεία ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, αποκατάστασης και κοινοτικής μέριμνας
- Σύλλογος αυτισμού Λάρισα
- Νηστικάκειος μονάδα φροντίδας ηλικιωμένων
- Σύλλογος Νοσηλεία
- Μ.Φ.Η. «Αλκμήνη»
- Περπατώ
- Κέντρο διημέρευσης και ημερήσιας φροντίδας
- ΜΦΗ «Ο Άγιος Παντελεήμων» Ι.Μ. Μάνης
- Δίοδος ΑΜΚΕ
- Σύλλογος διαβητικών Ευβοίας
- ΜΦΗ Αινείας ΙΚΕ
- Κέντρα ημερήσιας φροντίδας ηλικιωμένων
- Όλοι εμείς μαζί
- ΚΑΑ Απολλώνειο
- Έμπνευση ΑΜΚΕ
- Άνθεμις ΙΚΕ Μ.Φ.Η.
- Ίδρυμα γηροκομείο Βόλου
- ΕΦΚΑ
- Μυρτιά ΑΕ – Μονάδα φροντίδας ηλικιωμένων
- Γραφείο του ΠΟΥ στην Αθήνα για την ποιότητα της φροντίδας και την ασφάλεια των ασθενών
- «Φροντίζω» μονάδα φροντίδας ηλικιωμένων

Β. Συμμετοχή φορέων και υπηρεσιών στα focus groups της διαβούλευσης

Στελέχη και εκπρόσωποι:

- Υπουργείου Υγείας και συναρμόδιων υπηρεσιών
- Επιτελικών και διαχειριστικών δομών ΕΣΠΑ
- Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας
- Κέντρων κοινωνικής πρόνοιας και κοινωνικής αλληλεγγύης

- Δομών υποστηριζόμενης διαβίωσης και ημερήσιας φροντίδας
- Μονάδων μακροχρόνιας φροντίδας ηλικιωμένων
- Φορέων και οργανώσεων αναπηρίας (ΕΣΑμεΑ, ΠΟΣΓΚΑμεΑ, γονεϊκοί φορείς)
- Δικτύων παρόχων υπηρεσιών για άτομα με αναπηρία
- Κοινωνικών υπηρεσιών και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών
- Φορέων παροχής κατ' οίκον φροντίδας και ανακουφιστικής φροντίδας

Αξιολόγηση της επάρκειας των Στρατηγικών Αξόνων

Η αξιολόγηση των τεσσάρων Στρατηγικών Αξόνων του Σχεδίου Δράσης καταδεικνύει συνολικά υψηλό επίπεδο αποδοχής των προτεινόμενων παρεμβάσεων, με διαφοροποιήσεις που φωτίζουν τα πεδία μεγαλύτερης ωριμότητας και εκείνα που απαιτούν περαιτέρω ενίσχυση.

Ο **Άξονας 3 – Επένδυση σε μια προσωποποιημένη και συνεχή ποιοτική Μακροχρόνια Φροντίδα** συγκεντρώνει το υψηλότερο ποσοστό θετικής αξιολόγησης (**68%**), γεγονός που τον καθιστά τον πλέον ώριμο πυλώνα της μεταρρύθμισης. Ακολουθεί ο **Άξονας 1 – Διευκόλυνση της αυτόνομης διαβίωσης** με **63%**, και ο **Άξονας 2 – Ανάπτυξη ολοκληρωμένου πλαισίου για την τυπική και άτυπη φροντίδα** με **61%**, επιβεβαιώνοντας τη στήριξη των παρεμβάσεων που ενισχύουν την ανεξάρτητη διαβίωση και το ανθρώπινο δυναμικό της φροντίδας. Ο **Άξονας 4 – Ενίσχυση της διακυβέρνησης** παρουσιάζει χαμηλότερη θετική αξιολόγηση (**55%**), με σημαντικό ποσοστό να τοποθετείται στη μεσαία κατηγορία, στοιχείο που υποδηλώνει την ανάγκη περαιτέρω ενίσχυσης των μηχανισμών συντονισμού, ρύθμισης και συνεργασίας.

Η ανάλυση της «υπολειπόμενης ανεπάρκειας» αναδεικνύει ότι η **διακυβέρνηση του συστήματος** αποτελεί τον πιο κρίσιμο τομέα βελτίωσης, ενώ η **ποιότητα και η συνέχεια της φροντίδας** συνιστούν το πιο σταθερό θεμέλιο της μεταρρύθμισης.

Ιεράρχηση σημαντικότερων δράσεων εντός των Στρατηγικών Αξόνων

Οι συμμετέχοντες προχώρησαν σε ιεράρχηση συγκεκριμένων δράσεων εντός κάθε Άξονα.

- Στον **Άξονα 1**, την υψηλότερη προτεραιότητα συγκεντρώνουν η «**Ενίσχυση του Προγράμματος “Βοήθεια στο Σπίτι”**» (**20%**) και η «**Επέκταση του Προγράμματος “Προσωπικός Βοηθός”**» (**19%**), ακολουθούμενες από την «**Ανάπτυξη ολοκληρωμένου μηχανισμού για την παροχή Μακροχρόνιας Φροντίδας σε τοπικό επίπεδο**» και την «**Ενίσχυση του Προγράμματος “Νοσηλείας στο σπίτι”**», γεγονός που αναδεικνύει σαφή προτίμηση προς την κατ' οίκον και κοινοτική φροντίδα.
- Στον **Άξονα 2**, κυρίαρχες προτεραιότητες αποτελούν η «**Ενίσχυση της επάρκειας του ανθρώπινου δυναμικού/επαγγελματιών του τομέα ΜΦ**» (**24%**) και η «**Ανάπτυξη πλαισίου καταγραφής των φροντιστών και διασφάλισης των δικαιωμάτων τους – Εθνικό Μητρώο Φροντιστών και Επαγγελματιών ΜΦ**» (**20%**), συμπληρούμενες από δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων και στήριξης των άτυπων φροντιστών.
- Στον **Άξονα 3**, η «**Ενίσχυση της λειτουργίας των δομών παροχής υπηρεσιών ΜΦ**» (**28%**) και η «**Ανάπτυξη πιλοτικών νέων υπηρεσιών σε τομείς που δεν καλύπτονται έως σήμερα**» συγκεντρώνουν τις υψηλότερες προτιμήσεις, ενώ ακολουθούν η «**Ανάπτυξη μηχανισμού αξιολόγησης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών**» και η «**Βελτίωση υποδομών και εξοπλισμού δομών παροχής υπηρεσιών**», επιβεβαιώνοντας ότι η ποιότητα συνδέεται άμεσα με τη λειτουργική και τεχνική επάρκεια των φορέων.

- Στον **Άξονα 4**, προτεραιότητα αποτελεί η «**Διασύνδεση/δικτύωση υπηρεσιών και φορέων ΜΦ**» (31%), ενώ ακολουθούν η «**Σύσταση Ομάδας Εργασίας για την επικαιροποίηση του κανονιστικού πλαισίου για τη ΜΦ**» και η «**Ενίσχυση των Κέντρων Κοινότητας ως ενιαίο σημείο εισόδου στη ΜΦ**», αναδεικνύοντας τον κρίσιμο ρόλο του συντονισμού και της θεσμικής οργάνωσης.

Σημαντικότερες ανάγκες του τομέα όπως αποτυπώθηκαν από το πεδίο

Η ανάλυση των ανοικτών απαντήσεων καταδεικνύει ότι η πιο καθολική ανάγκη αφορά το **ανθρώπινο δυναμικό**, με **73%** των συμμετεχόντων να επισημαίνει ελλείψεις σε επάρκεια και εξειδίκευση. Ακολουθούν η ανάγκη για **ενίσχυση και αναβάθμιση υπηρεσιών και δομών (63%)**, καθώς και για **ποιοτικές, προσβάσιμες και εξατομικευμένες υπηρεσίες (45%)**. Η **χρηματοδότηση (30%)** και η **πρόληψη και κατ' οίκον φροντίδα (29%)** αναγνωρίζονται ως κρίσιμες προϋποθέσεις βιωσιμότητας, ενώ σημαντική βαρύτητα δίνεται επίσης στην **υποστήριξη φροντιστών, την κοινωνική ένταξη, τη διακυβέρνηση και την αξιοποίηση της τεχνολογίας**.

Νέες προτεινόμενες δράσεις από τους συμμετέχοντες

Πέραν της αξιολόγησης των υφιστάμενων παρεμβάσεων, οι συμμετέχοντες κατέθεσαν ένα εκτενές σύνολο νέων προτάσεων, οι οποίες ομαδοποιήθηκαν σε θεματικές κατηγορίες και αποτυπώνουν τις κατευθύνσεις που το πεδίο θεωρεί κρίσιμες για τη συμπλήρωση του Σχεδίου Δράσης.

Στις θεματικές κατηγορίες των **Υπηρεσιών και Δομών Φροντίδας** και της **Εκπαίδευσης και Ευαισθητοποίησης Επαγγελματιών και Φροντιστών** συγκεντρώνεται το μεγαλύτερο μέρος των προτάσεων, ενώ σημαντικές είναι και οι αναφορές στην **Κοινωνική Ένταξη και Ενεργό Γήρανση**, στην **Ψυχοκοινωνική Ενδυνάμωση των Φροντιστών**, στην **Τεχνολογική Καινοτομία** και στη **Χρηματοδότηση και Πολιτική Στήριξη**.

Ενδεικτικά, αναδεικνύονται προτάσεις όπως η «**Δημιουργία Κέντρων Διαχείρισης Πολυνοσηρότητας για άτομα με χρόνιες παθήσεις**», η «**Ενίσχυση κινητών μονάδων κατ' οίκον φροντίδας για απομακρυσμένες περιοχές, με διασύνδεση με την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας**», η «**Ανάπτυξη εξειδικευμένων προγραμμάτων κατάρτισης για επαγγελματίες και άτυπους φροντιστές**», το «**Πρόγραμμα “Μετάβαση στην Ενήλικη Ζωή 18–25” για άτομα με ΔΑΦ και νοητικές αναπηρίες**», η «**Δημιουργία Εθνικού Δικτύου Βραχυχρόνιας Φροντίδας (Respite), με voucher**», η «**Ψηφιακή πλατφόρμα διασύνδεσης φροντιστών και υπηρεσιών Μακροχρόνιας Φροντίδας**», τα «**Μικτά Κέντρα Καινοτομίας ΜΦ**», καθώς και η «**Ίδρυση Εθνικού Παρατηρητηρίου Μακροχρόνιας Φροντίδας**».

Συνολική εικόνα

Συνολικά, η διαβούλευση σκιαγραφεί ένα ώριμο και ενεργό πεδίο, με υψηλή αποδοχή της στρατηγικής κατεύθυνσης της μεταρρύθμισης και καθαρές προτεραιότητες: **φροντίδα κοντά στον πολίτη, επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό και ισχυρός θεσμικός συντονισμός**. Τα ευρήματα επιβεβαιώνουν ότι η επόμενη φάση του σχεδιασμού οφείλει να εστιάσει **στην επικαιροποίηση του θεσμικού πλαισίου, στην επιχειρησιακή ωρίμανση των παρεμβάσεων, στην ανάπτυξη μονοπατιών φροντίδας (από την υγεία στην πρόνοια), στην ανάπτυξη πρωτοκόλλων συνεργασίας μεταξύ των δυο τομέων και τη μετατροπή των προτάσεων του πεδίου σε συνεκτικές, εφαρμόσιμες και βιώσιμες πολιτικές Μακροχρόνιας Φροντίδας**.

Για τον τομέα υγείας, οι παρεμβάσεις των σχετικών φορέων εστίασαν σε συγκεκριμένα ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας της μακροχρόνιας φροντίδας σε συνάρτηση με το σύστημα υγείας. Ειδικότερα, αναδείχθηκε η ανάγκη ενίσχυσης της κατ' οίκον φροντίδας και των υπηρεσιών «νοσηλείας στο σπίτι», καθώς και η συστηματικότερη εμπλοκή της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας στη μακροχρόνια υποστήριξη ατόμων με χρόνιες παθήσεις και αναπηρίες. Τονίστηκε η σημασία της ομαλής μετάβασης των ωφελούμενων μεταξύ νοσοκομειακής φροντίδας,

κοινοτικών υπηρεσιών και δομών μακροχρόνιας φροντίδας, προκειμένου να διασφαλίζεται η συνέχεια της φροντίδας. Παράλληλα, επισημάνθηκαν ζητήματα σαφούς κατανομής ρόλων και αρμοδιοτήτων μεταξύ υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας, η ανάγκη ανάπτυξης κοινών προδιαγραφών ποιότητας, εποπτείας και αξιολόγησης των παρεχόμενων υπηρεσιών, καθώς και η σημασία ενός πιο συστηματικού μηχανισμού συλλογής, καταγραφής και ανταλλαγής δεδομένων για την υποστήριξη του τεκμηριωμένου σχεδιασμού και της παρακολούθησης των παρεμβάσεων μακροχρόνιας φροντίδας.

Αναλυτική Περιγραφή των Προτεινόμενων Δράσεων (Παραδοτέο 4)

Η **Αναλυτική Περιγραφή των Προτεινόμενων Δράσεων (Παραδοτέο 4)** αποτέλεσε το τέταρτο παραδοτέο του έργου και σηματοδότησε τη μετάβαση από τη στρατηγική τεκμηρίωση και την αναγνώριση των αναγκών στον επιχειρησιακό σχεδιασμό των παρεμβάσεων πολιτικής στον τομέα της Μακροχρόνιας Φροντίδας.

Ο ρόλος της ήταν να εξειδικεύσει τις στρατηγικές κατευθύνσεις και τους τομείς δράσης που είχαν προσδιοριστεί στα προηγούμενα στάδια του έργου, μετατρέποντάς τους σε συγκεκριμένες και επιχειρησιακά εξειδικευμένες δράσεις, οργανωμένες σε Στρατηγικούς Άξονες, προκειμένου να υποστηριχθεί η κατάρτιση και η εφαρμογή του Αναλυτικού Σχεδίου Δράσης για τη Μακροχρόνια Φροντίδα.

Για τον σκοπό αυτό βασίστηκε πρωτίστως στην επικαιροποιημένη εικόνα της υφιστάμενης κατάστασης του τομέα και στα συμπεράσματα της διαβούλευσης, ενώ αξιοποίησε συμπληρωματικά τα ευρήματα της Έκθεσης Καλών Πρακτικών από την Ελλάδα και το Εξωτερικό, διασφαλίζοντας ότι οι προτεινόμενες δράσεις ανταποκρίνονται σε πραγματικές ανάγκες και ευθυγραμμίζονται με το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για τη Μακροχρόνια Φροντίδα.

Το σύνολο των δράσεων που περιλαμβάνονται οργανώνεται γύρω από τους τέσσερις Στρατηγικούς Άξονες της Εθνικής Στρατηγικής για τη Μακροχρόνια Φροντίδα. Οι δράσεις αυτές αντιστοιχούν στις προτεραιότητες που αναδείχθηκαν στο πλαίσιο της διαβούλευσης και εντάχθηκαν στους Στρατηγικούς Άξονες στους οποίους προτάθηκαν, χωρίς μεταβολή του περιεχομένου ή της σχετικής τους βαρύτητας, ώστε να υποστηριχθεί η συστηματική παρουσίαση και η επιχειρησιακή τους εξειδίκευση στο πλαίσιο του Αναλυτικού Σχεδίου Δράσης.

Περαιτέρω, αποτυπώνεται το χρονοδιάγραμμα και ο τρόπος υλοποίησης των δράσεων του Αναλυτικού Σχεδίου Δράσης, με αναφορά στη χρονική αλληλουχία και στη σταδιακή ανάπτυξη των παρεμβάσεων, καθώς και στις βασικές παραμέτρους εφαρμογής τους. Η προσέγγιση αυτή υποστηρίζει τον ρεαλιστικό προγραμματισμό των δράσεων, λαμβάνοντας υπόψη τον βαθμό ωριμότητας των παρεμβάσεων, τις απαιτήσεις συντονισμού και τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την αποτελεσματική υλοποίησή τους.

Παράλληλα, στο τέταρτο Παραδοτέο προβλέπεται η ύπαρξη **μηχανισμού παρακολούθησης** της εφαρμογής του Αναλυτικού Σχεδίου Δράσης, ο οποίος συνδέεται άμεσα με τη δομή και το περιεχόμενο των προτεινόμενων δράσεων. Ο μηχανισμός αυτός επιτρέπει την παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης, την αποτύπωση βασικών στοιχείων εφαρμογής και την αξιολόγηση της πορείας των παρεμβάσεων, παρέχοντας τη δυνατότητα τεκμηριωμένης ανατροφοδότησης και υποστήριξης του σχεδιασμού πολιτικής στον τομέα της Μακροχρόνιας Φροντίδας.

Επιπλέον, παρουσιάζονται οι ακόλουθες δράσεις του Αναλυτικού Σχεδίου Δράσης, με φορέα υλοποίησης το Υπουργείο Υγείας:

- 1.1.1.4 Ενίσχυση της Παρέμβασης «Προσωπικός Ιατρός»

- 1.1.1.5 Ενίσχυση του Προγράμματος «Νοσηλείας στο σπίτι»
- 1.1.1.6 Ενίσχυση των υπηρεσιών διαχείρισης χρόνιων ασθενειών
- 1.1.1.7 Σύμβουλος Υγείας & Healthflix
- 3.1.2.3 Πρόγραμμα Επιχορήγησης Συμπράξεων Δήμων-Φορέων για την αξιοποίηση δημοτικών υποδομών στην παροχή Μακροχρόνιας Φροντίδας
- 3.7.1.2 Επέκταση της τηλεϊατρικής σε απομακρυσμένες ή δυσπρόσιτες περιοχές

Συνολικά, το τέταρτο Παραδοτέο συγκροτεί ένα συνεκτικό και ολοκληρωμένο πλαίσιο προτεινόμενων δράσεων, το οποίο υποστηρίζει τη μετάβαση από τον στρατηγικό σχεδιασμό στην εφαρμογή της εθνικής πολιτικής για τη Μακροχρόνια Φροντίδα, σε πλήρη συνέπεια με τα συμπεράσματα της διαβούλευσης και τις κατευθύνσεις της Εθνικής Στρατηγικής.

Δελτία Εξειδίκευσης Δράσεων Προτεραιότητας (Παραδοτέο 5)

Το **Παραδοτέο 5 – Δελτία Εξειδίκευσης Δράσεων Προτεραιότητας** εστιάζει στην επιχειρησιακή εξειδίκευση επιλεγμένων παρεμβάσεων Μακροχρόνιας Φροντίδας, με στόχο τη μετάβαση από τον γενικό σχεδιασμό στην ωρίμανση συγκεκριμένων δράσεων για άμεση ενεργοποίηση και χρηματοδότηση στο πλαίσιο των Προγραμμάτων ΕΣΠΑ 2021–2027.

Η παρούσα φάση αξιοποιεί τα συμπεράσματα της διαβούλευσης και τη δομημένη αποτύπωση των δράσεων που προηγήθηκε, προκειμένου να επικεντρωθεί σε εκείνες τις παρεμβάσεις που συγκεντρώνουν υψηλή προτεραιότητα και εμφανίζουν επαρκή βαθμό ωριμότητας. Η επιλογή τους βασίστηκε στη συνάφεια με τους Στρατηγικούς και Ειδικούς Στόχους της Εθνικής Στρατηγικής για τη Μακροχρόνια Φροντίδα, καθώς και στη δυνατότητά τους να παραχθούν απτά και μετρήσιμα αποτελέσματα σε επίπεδο ωφελούμενων και συστήματος.

Στο στάδιο αυτό, οι επιλεγμένες δράσεις εξειδικεύτηκαν σε επίπεδο εφαρμογής. Συγκεκριμένα, για καθεμία προσδιορίστηκαν με σαφήνεια το αντικείμενο και το εύρος της παρέμβασης, οι ομάδες-στόχου και οι δυνητικοί ωφελούμενοι, το προβλεπόμενο φυσικό αντικείμενο, καθώς και οι βασικές λειτουργίες και υπηρεσίες που θα παρασχεθούν. Παράλληλα, αποτυπώθηκαν οι βασικοί όροι υλοποίησης, οι ενδεικτικοί δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων, το χρονοδιάγραμμα και ο προϋπολογισμός, ώστε οι δράσεις να μπορούν να λειτουργήσουν ως ώριμες και συνεκτικές προτάσεις για ένταξη σε χρηματοδοτικά προγράμματα.

Στο πλαίσιο αυτό, εξειδικεύτηκαν συνολικά οι ακόλουθες δράσεις προτεραιότητας:

- Ξενώνες Βραχυχρόνιας Φιλοξενίας Ατόμων με Αναπηρία (Respite Homes / Care),
- Ενεργός Διαβίωση & Κοινωνική Υποστήριξη,
- Πρόγραμμα Επιχορήγησης Συμπράξεων Δήμων – Φορέων.

Η προσέγγιση που ακολουθήθηκε είναι εφαρμοσμένη και προσανατολισμένη στην υλοποίηση. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στη συνοχή με υφιστάμενες πολιτικές και προγράμματα, στην αποφυγή επικαλύψεων και στην ενίσχυση της συμπληρωματικότητας μεταξύ υγείας, πρόνοιας και τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι δράσεις εντάσσονται με σαφήνεια στους αντίστοιχους Στρατηγικούς Άξονες και ευθυγραμμίζονται με τους Στόχους Πολιτικής και τους Ειδικούς Στόχους των σχετικών Ταμείων, διασφαλίζοντας θεσμική και κανονιστική συμβατότητα.

Συνολικά, τα Δελτία Εξειδίκευσης Δράσεων Προτεραιότητας αποτυπώνουν με συστηματικό και τεκμηριωμένο τρόπο πώς οι στρατηγικές επιλογές και οι προτεραιότητες που αναδείχθηκαν στα προηγούμενα στάδια μεταφράζονται σε συγκεκριμένες, χρηματοδοτήσιμες και υλοποιήσιμες παρεμβάσεις, υποστηρίζοντας τη μετάβαση από τον σχεδιασμό στην εφαρμογή της εθνικής πολιτικής για τη Μακροχρόνια Φροντίδα.

Εν κατακλείδι, το έργο θέτει τις βάσεις για την εφαρμογή μιας συνεκτικής και ρεαλιστικής πολιτικής Μακροχρόνιας Φροντίδας, μεταφράζοντας τις διαπιστωμένες ανάγκες και τις προτεραιότητες της διαβούλευσης σε συγκεκριμένες, ώριμες και υλοποιήσιμες παρεμβάσεις. Το αποτέλεσμα είναι ένα λειτουργικό πλαίσιο που υποστηρίζει τη μετάβαση από τον σχεδιασμό στην εφαρμογή, με σαφή προσανατολισμό στη βελτίωση της ποιότητας, της προσβασιμότητας και της βιωσιμότητας του συστήματος Μακροχρόνιας Φροντίδας.

